

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

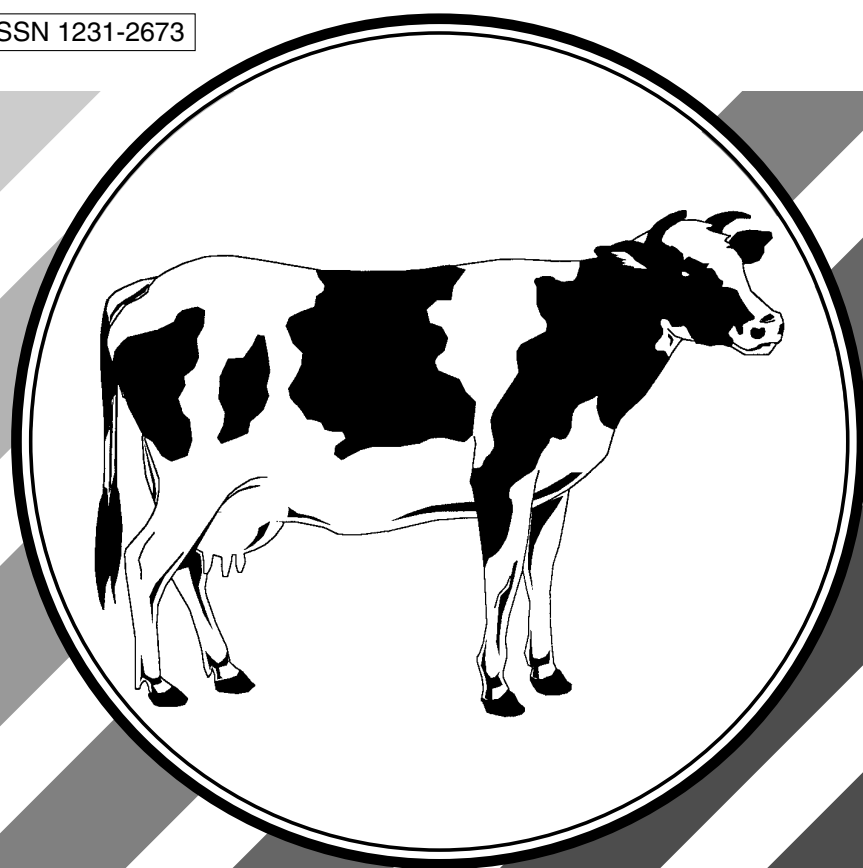
NR
24

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

ANALIZY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 2003

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
- III. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
- IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
- V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner, Z. Smoleński*
- VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
- VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 666

dr Krystyna Świetlik

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 707

mgr Piotr Szajner

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Teresa Zdziarska

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

mgr Joanna Sych-Winiarek

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-74

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 1.04.2003 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Materiko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2003 r.

REASUMPCJA

W 2002 r. sytuacja na krajowym rynku mleka kształtowała się przede wszystkim pod wpływem:

- przygotowań do wstąpienia do Unii Europejskiej. Tempo modernizacji obór wprawdzie osłabło w związku ze spadkiem opłacalności produkcji mleka, ale nadal kontynuowana jest przyspieszona modernizacja przemysłu mleczarskiego;
- malejącego popytu krajowego na produkty mleczarskie, w warunkach rosnącego bezrobocia;
- kształtowania się niskich cen na rynku międzynarodowym masła, mleka w proszku pełnego i odtłuszczonego, serów podpuszczkowych dojrzewających oraz kazeiny.

Mimo nieznacznego zmniejszenia produkcji mleka, jego dostawy do mleczarni w 2002 r. wzrosły do 7219 mln l, tj. o 2,8% w porównaniu z rokiem poprzednim, przy równoczesnej poprawie jakości. Zmalała natomiast bezpośrednio sprzedaż mleka przez rolników o 9,4% do ok. 1284 mln l.

Przeciętna roczna cena skupu mleka w 2002 r. wyniosła 71,80 zł/100 l, tj. zmalała o 8,5% w porównaniu z latami 2000–2001, kiedy płacono 78 zł/100 l.

Przemysł mleczarski dostosowuje się do standardów zachodnioeuropejskich. Według oceny służb weterynaryjnych, potwierdzonej 30.01.2003 r. przez Komisję w Brukseli, 47 mleczarni spełnia wymagania sanitarne obowiązujące w UE (kategoria A). 160 zakładów zadeklarowało osiągnięcie niezbędnych standardów sanitarno-weterynaryjnych do czasu akcesji (kategoria B1), a 113 mleczarni jest zobowiązanych do dostosowania się do wymaganych standardów do końca 2006 r. (kategoria B2). Do tego cza-

su mleczarnie te będą mogły produkować jedynie na zaopatrzenie rynku miejscowego. Ponad 80 mleczarni, nie mających szans rozwoju, zostanie zamkniętych (kategoria C).

W 2002 r., mimo pogorszenia koniunktury zarówno na rynku krajowym jak i międzynarodowym, notowano wzrost produkcji większości wyrobów przemysłu mleczarskiego. Najbardziej zwiększono produkcję jogurtów – o ponad 22% i serów dojrzewających o 9,5%. Produkcja masła i mleka odtłuszczonego w proszku utrzymała się na poziomie roku poprzedniego. Zmalała jedynie produkcja mleka pełnego w proszku i kazeiny o ponad 20% oraz serów pozostałych o 9%.

W dalszym ciągu maleje krajowe spożycie mleka i jego przetworów. Wstępne szacunki wskazują, że w 2002 r. spożycie mleka, łącznie z mlekiem przeznaczonym na przetwory, ale bez mleka przerobionego na masło, wyniosło 183 l w przeliczeniu na 1 mieszkańca i było o 2 l mniejsze niż w 2001 r. Spożycie masła wzrosło o ok. 3% i wyniosło 4,5 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Również spożycie serów dojrzewających i topionych w gospodarstwach domowych w 2002 r. zwiększyło się o 3,2% i wyniosło 3,77 kg na 1 osobę. Przewiduje się, że ten poziom spożycia utrzyma się również w 2003 r. Wzrostowi spożycia masła oraz serów dojrzewających i topionych towarzyszyła redukcja cen detalicznych tych produktów, odpowiednio o 1,6% oraz 2,7%.

Według wstępnych danych, w 2002 r. zmalały obroty handlu zagranicznego, zarówno w wyrażeniu wartościowym jak i w ekwiwalencie

mleka surowego. Za granicę wywieziono artykuły mleczarskie o wartości 333 mln USD, tj. o 26% mniej niż w rekordowym 2001 r. Zmniejszyła się również o 20% wartość importu, do ok. 100 mln USD. Nadal w strukturze wartości eksportu dominowały: mleko w proszku (38,5%) oraz sery, a w strukturze wartości importu kazeina oraz mleko w proszku i sery. Sprowadzana z zagranicy kazeina i mleko w proszku były następnie reeksportowane. Połowę eksportowanych wyrobów mleczarskich sprzedano do krajów rozwijających się (głównie mleko w proszku). Natomiast 52% sprowadzanych artykułów mleczarskich pochodziło z krajów b. ZSRR (głównie kazeina i odtłuszczone mleko w proszku).

Działalność interwencyjna ARR w 2002 r. została rozszerzona i obejmowała następujące dziedziny: dopłaty do eksportu odtłuszczonego mleka w proszku, dopłaty do produkcji mleka w proszku, dopłaty do przechowywania masła, serów dojrzewających i odtłuszczonego mleka w proszku oraz zakupy interwencyjne i sprzedaż masła.

W 2003 r. przewiduje się dalszy postęp w dostosowywaniu polskiego mleczarstwa do wymogów obowiązujących w Unii Europejskiej. Produkcja mleka surowego przekroczy 11,5 mld l, a skup wzrośnie do 7,4 mld l. Równocześnie zwiększy się produkcja serów dojrzewających i topionych oraz napojów mlecznych, głównie jogurtów, pod wpływem rosnącego popytu na te wyroby. Nastąpi wzrost eksportu artykułów mleczarskich, szczególnie do Unii Europejskiej, co może poprawić koniunkturę na rynku mleczarskim.

SUMMARY

The situation on Polish dairy market in the year 2002 was shaped primarily by the following factors:

- Preparations for the EU accession, the dynamics of modernisation of dairy farms in fact declined due to dropping profitability of milk production, but accelerated modernisation of dairy-processing is still kept up;
- Declining domestic demand for dairy products, accompanied with growing unemployment;
- Low price level on international market (butter, skimmed milk powder (SMP), whole milk powder (WMP), melting cheese and casein).

Despite a slight decline in milk production, its deliveries to the processors in the year 2002 increased to 7219 mio tons, i. e. by 2,8% as compared to the previous year. Also there was some improvement in the quality of delivered milk. On the other hand a decline was reported in case of direct sales on the market (by 9,4% to circa 1284 mio litres).

Average procurement price of milk in the year 2002 was down by 8,5% as compared to 2000–2001 (78,00 PLN/l) and amounted to 71,80 PLN/l.

Dairy industry is still adjusting to the EU standards. According to the assessment of Polish veterinary services, as confirmed by the Commission on the 30.01.2003, presently 47 dairy processors match the sanitary requirements binding in the EU (group A). The next 160 dairy processors declared fulfilment of these criteria by the date of accession (Group B1),

while another 113 dairy processors was obliged to do so by the end of 2006 (Group B2). By that time the processors of the Group B2 would be allowed for production only for the local market. More than 80 dairy processors having no development possibilities would be closed down (Group C).

Despite deteriorating prosperity on both domestic and international markets dairy-processing industry reported increasing output of most of dairy products. The highest increase was observed in case of yoghurts (by over 22%) and melting cheese (by 9,5%). The production of butter and SMP reminded unchanged at the level observed in 2001. A decline was reported only in case of whole milk powder, casein (by over 20%) and other cheese (by 9%).

Domestic consumption of milk and dairy products (excluding incorporated in butter) continued to decline. According to preliminary estimations capita consumption of dairy products in terms of raw milk declined from 185 l in the year 2001 to 183 l. At the same time the consumption of butter and cheese increased by about 3,0 and 3,2% to 4,50 and 3,77 kg per capita respectively. Such level of consumption is forecast for 2003. The increase in consumption of butter and cheese was accompanied with a reduction in their prices at the retail level by 1,6 and 2,7% respectively.

According to preliminary data the volume foreign trade in dairy products of expressed in raw milk equ-

ivalent and in value terms declined. The value of exports totalled 333 mio USD, which was 26% down from the record year 2001. The value of imports also showed a decline (by 20% to about 100 mio USD). The structure of exports was dominated was still dominated by milk powder (38,8%) and cheese, while on the import side casein, milk powder cheese dominated. Imported casein and milk powder were subject to re-exports. A half of exported dairy products was traded to developing countries (mainly milk powder). On the other hand over a half of imported products (52%) originated in former USSR countries (mainly casein and SMP).

The scope of intervention of the Agricultural Market Agency (AMA) on the dairy market was widened and concerned the following instruments: export subsidies to SMP, subsidies to production of milk powder, subsidies for the storage of butter, and SMP, intervention procurement and sales of butter.

The adjustment process of Polish dairy sector to the EU requirements in the year 2003 is expected to accelerate further. The production of raw milk is to exceed 11,5 bio litres and milk procurement will increase to 7,4 bio litres. Accordingly reflecting growing demand the production of hard cheese and soft cheese, milk drinks and mainly yoghurts is forecast to increase. The dairy exports are expected to increase, in particular to the EU, which creates a possibility for improvement of the situation on Polish dairy market.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek ziemniaka /23/ • kwiecień 2003,
2. Rynek drobiu i jaj /23/ • maj 2003,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /17/ • maj 2003,
4. Rynek mięsa /24/ • maj 2003,
5. Rynek zbóż /24/ • czerwiec 2003,
6. Rynek cukru /23/ • czerwiec 2003,
7. Rynek rzepaku /23/ • czerwiec 2003,
8. Rynek owoców i warzyw /22/ • lipiec 2003,
9. Rynek ziemi rolniczej /6/ • wrzesień 2003,
10. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /24/ • wrzesień 2003,
11. Rynek pasz /14/ • październik 2003,
12. Rynek mleka /25/ • październik 2003,
13. Popyt na żywność /4/ • grudzień 2003.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2003 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
